

Прядко Ірина Валеріївна

старший викладач кафедри економіки та підприємництва
Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Миколаїв, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6664-0914>

Розвиток soft skills у професійному зростанні педагогічних працівників

Статтю присвячено дослідженню розвитку soft skills (м'яких навичок) у професійному зростанні педагогічних працівників. Запропонована тема дослідження є актуальною, оскільки саме soft skills дають змогу ефективно та гармонійно взаємодіяти у будь-яких процесах життя людини. Метою статті є дослідження особливостей розвитку soft skills у професійному зростанні педагогічних працівників. Застосовано такі методи, як аналіз та синтез, класифікація, узагальнення, позитивний та нормативний методи пізнання. Матеріалами дослідження виступили освітні стандарти закладів вищої освіти, наукові публікації, особисті напрацювання у галузі розвитку загальнокультурних та універсальних компетенцій у професійному зростанні педагогів. На основі аналізу наукових публікацій визначено основні підходи до трактування поняття soft skills та їх значення у педагогічній діяльності. Виділено ключові компоненти м'яких навичок, зокрема комунікативні, соціальні, навички емоційного інтелекту та управління часом. Розглянуто особливості розвитку цих навичок як у процесі професійної підготовки педагогів, так і в їхній подальшій професійній діяльності. Зазначено основну проблему аналізу м'яких навичок у професійній діяльності педагогів – ступінь розвитку soft skills складно визначити однозначно, тому що навички не піддаються будь-якій шкалі виміру і не мають чітких критеріїв оцінки. Виявлено, що емоційний інтелект є одним із найвагоміших складників м'яких навичок, виокремлено його компоненти. Підкреслено особливості soft skills: універсальні поведінкові навички мають надпрофесійний характер та проявляються під час комунікації з іншими людьми. Запропоновано рекомендації щодо формування та вдосконалення soft skills у педагогічних кадрах через тематичне підвищення кваліфікації та педагогічну підготовку, розвиток креативності, пояснення ролі soft skills в адаптації студентів до освітнього процесу та реалізації майбутньої трудової діяльності. Стаття підкреслює важливість розвитку м'яких навичок як одного з ключових аспектів сучасної освітньої практики.

Ключові слова: soft skills, м'які навички, педагогічні працівники, професійний розвиток, комунікативні навички, емоційний інтелект, педагогічна підготовка.

Вступ. Останнім часом усе більше уваги приділяється питанням використання потенціалу соціально-гуманітарних наук для розвитку м'яких навичок у педагогічних університетах. М'які навички (soft skills) – це компетенції, які складно чітко виміряти, але вони сприяють ефективній та гармонійній взаємодії з іншими людьми. До них належать універсальні та загальнокультурні компетенції, необхідні сучасному конкурентоспроможному фахівцю та активному члену суспільства. Серед таких навичок найчастіше згадуються: комунікативність, емоційний інтелект, перцептивні здібності, уміння працювати в команді та приймати рішення.

Актуальність цієї теми зумовлена сучасними викликами у соціальній, економічній та професійній сферах, що підкреслюють важливість розвитку комунікаційних умінь, як професійних, так і міжособистісних. До того ж розвиток soft skills у педагогічних кадрах є ключовим чинником успішного формування цих навичок у здобувачів вищої освіти.

Аналіз наукових публікацій виявив різноманітні підходи до трактування феномену м'яких навичок сучасної людини. У науково-педагогічному співтоваристві активно обговорюється підвищення якості освіти на основі компетентнісного підходу та впровадження компетентнісно орієнтованих програм. Це призводить до акценту на формуванні особистісних якостей як у педагогів, так і у студентів, що відображають рівень їхньої професійної та загальної культури, впливають на набуття практичного досвіду та розвиток професійної творчості.

Феномен м'яких навичок є об'єктом дослідження багатьох українських науковців, серед яких – Н. Безлюдна, С. Беляєв, О. Ільїна, Н. Длугонич, К. Коваль, С. Наход, О. Смагіна, Н. Степанова, І. Шевченко та ін.

Дослідження праць вітчизняних і зарубіжних авторів свідчить про існування різних підходів до розуміння терміна *soft skills*. Це пояснюється різноманітністю наукових інтересів дослідників, що зумовлює їхній індивідуальний підхід до аналізу та інтерпретації цього явища:

- «м'які» навички як індивідуальні якості, що дають змогу людині забезпечувати сприятливу та ефективну взаємодію з її оточенням (Смагіна, 2019);
- дані навички можуть розумітися як комплекс надпрофесійних навичок, які сприяють досягненню успіху у професійній діяльності, не корелюючи при цьому з предметною сферою (Беляєв, 2024);
- *soft skills* як психологічне явище, що поєднує у собі соціально-трудова та мотиваційні характеристики навичок, що виявляються у ситуаціях людської взаємодії (Коваль, 2015);
- «гнучкі» навички як комплекс непрофесійних якостей та навичок особистості, які мають великий попит на ринку праці та забезпечують успішне здійснення професійних компетенцій (Наход, 2018).

Сьогодні відсутнє універсальне визначення терміна *soft skills*, що ускладнює дослідження цього явища. Однак попри різноманітність підходів до трактування більшість висновків взаємопов'язані та доповнюють один одного. Важливо розуміти, що рівень розвитку м'яких навичок складно точно оцінити, оскільки вони не піддаються кількісному вимірюванню та не мають чітких критеріїв оцінки.

На відміну від *hard skills* – професійних і легко вимірюваних навичок, які визначаються кваліфікацією та профілем освіти, м'які навички формуються під впливом життєвого досвіду, особистісних характеристик і світогляду людини (Смагіна, 2017).

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є дослідження особливостей розвитку *soft skills* у професійному зростанні педагогічних працівників. Необхідно виконати такі завдання: провести аналіз підходів до визначення сутності поняття *soft skills*; визначити найбільш вагомі складники м'яких навичок у педагогічних працівників закладів вищої освіти; визначити основні шляхи вдосконалення *soft skills*.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалами дослідження виступили освітні стандарти закладів вищої освіти, наукові публікації, особисті напрацювання у галузі розвитку загальнокультурних та універсальних компетенцій у професійному зростанні педагогів.

Використано такі методи дослідження: аналіз та синтез, класифікація, узагальнення, позитивний та нормативний методи пізнання.

Результати дослідження. Аналіз наукових публікацій дав змогу визначити різноманітні підходи до трактування феномену м'яких навичок сучасної людини. Дискусія в науково-педагогічному співтоваристві щодо підвищення якості освіти через компетентнісний підхід і розроблення компетентнісно орієнтованих програм логічно призвела до акценту на формуванні особистісних якостей як у педагогів, так і у здобувачів вищої освіти. Ці якості відображають рівень їхньої професійної та загальної культури, впливають на набуття практичного досвіду та розвиток творчого потенціалу.

Терміни «загальні компетенції» та *soft skills* мають схоже значення, але м'які навички мають ширший зміст. Їх часто розглядають як «особисті якості», наголошуючи на залежності від характеру, темпераменту та життєвого досвіду людини. Тому система професійної освіти, яка готує кваліфікованих працівників, службовців та фахівців середньої ланки, має бути орієнтована не лише на формування загальних і професійних компетенцій, а й на розвиток «гнучких навичок», що відповідають вимогам сучасного ринку праці.

Поняття *soft skills* та *hard skills* походять із бізнес-середовища, де їх використовують для оцінки кандидатів на посади. Концепція м'яких навичок стала активно обговорюватися у західній педагогічній науці з 2000 р., а останнє десятиліття відзначається її активним упровадженням у систему освіти зарубіжних освітніх організацій (Проект TUNING, 2020).

Розкриваючи зміст концепції *soft skills*, можна виділити її основні характеристики:

- комунікативні навички: уміння слухати, здатність знаходити спільну мову з людьми та підтримувати взаємозв'язок із колективом, навик логічно, обґрунтовано, виразно формулювати та транслювати свої думки (Наход, 2018);
- соціальні навички: навичка переконання, здатність знайти індивідуальний підхід до кожної людини, ефективно виявляти лідерські якості, усвідомлювати свою мотивацію та сприяти мотивації оточуючих, а також урахувувати їхні потреби та грамотно співвідносити з особистими потребами (Наход, 2018);
- навик цілепокладання, планування, тайм-менеджменту, здатність до пошуку самостійних та креативних рішень (Длугунович, 2014);
- здатність до миттєвої адаптації та стресостійкість, навичка вирішення конфліктних ситуацій (Смагіна, 2014);
- виражене прагнення особистісного зростання, бажання зробити свій внесок у розвиток організації (Коваль, 2015; Шевченко, 2024).

Таким чином, м'які навички (soft skills) проявляються у процесі взаємодії людини з іншими в межах професійної групи та охоплюють такі аспекти, як креативність, командна робота, вербальна та невербальна комунікація, здатність брати на себе ініціативу, вміння правильно визначати пріоритети, що сприяє підвищенню ефективності професійної діяльності. Вони також включають здатність швидко адаптуватися до змін, зберігаючи продуктивність, організовувати як власну діяльність, так і роботу інших, демонструючи лідерські якості.

Особливу увагу серед м'яких навичок слід приділити емоційному інтелекту – ключовій компетенції, яка поєднує здатність до самопізнання, саморефлексії та самоконтролю. Емоційний інтелект формується через усвідомлення та розуміння власних емоцій, що дає змогу ефективно управляти ними (Степанова, 2023).

Виділяють кілька ключових компонентів емоційного інтелекту (Смагіна, 2014):

1. Самосвідомість – здатність усвідомлювати власні емоції, розуміти їхні причини та навіть інтуїтивно сприймати ситуації.
2. Саморегуляція – вміння контролювати та керувати своїми емоційними реакціями. Це сприяє збереженню спокою, підтримці відповідної поведінки та здатності мислити раціонально навіть за умов стресу чи зовнішніх впливів.
3. Мотивація – внутрішній процес, що спонукає до постановки цілей і прагнення до їх досягнення.
4. Емпатія – здатність розуміти почуття інших людей та бачити ситуацію з їхньої точки зору.
5. Соціальні навички (навички відносин) – вміння будувати позитивну взаємодію з людьми різного соціального статусу, ефективно спілкуватися та налагоджувати стосунки.

У межах проекту TUNING було проведено дослідження загальних та предметно-спеціалізованих компетенцій для створення єдиної матриці компетенцій сучасної людини. У результаті цієї роботи було виділено два основні типи компетенцій: subject-specific (професійні компетенції) та generic (загальні компетенції).

Для нашого дослідження особливий інтерес становлять generic-компетенції, які в українській інтерпретації визначаються як загальнокультурні або універсальні компетенції (проект TUNING, 2020).

До їх переліку входять:

- здатність до аналізу, синтезу та абстрактного мислення;
- здатність вчитися;
- здатність вирішувати завдання;
- здатність застосовувати знання практично;
- здатність пристосовуватися до нових ситуацій;
- здатність до самостійної роботи та роботи в команді;
- здатність керувати інформацією;
- здатність до усного та письмового спілкування рідною та іноземною мовами;
- вміння здійснювати міжособистісне спілкування та взаємодію;
- здатність спілкуватися з людьми, які не мають у цій галузі знань. Очевидно, що сучасна компетентна парадигма зачіпає не лише значну сферу, а й особисті якості, свідомість і діяльність фахівця (Коваль, 2015).

Аналізуючи існуючі підходи до трактування розуміння переліку та обсягу «м'яких навичок», диференційовано деякі важливі, на нашу думку, компоненти. Перша важлива особливість – ідея у тому, що це універсальні поведінкові навички мають надпрофесійний характер, тобто є ресурсом кожної людини незалежно від спеціальності професіонала, приналежності індивіда до соціальної групи та інші можливі відмінності. Друга важлива характеристика – soft skills використовуються індивідом і демонструються у процесі комунікації.

Н.А. Длугунович, С.А. Наход, Т.М. Смагіна та С. Беляєв розглядають soft skills як поведінкові навички, від яких залежать ефективність організації та продуктивність праці проектною командою. У професійній діяльності специфічні soft skills допомагають пом'якшити та оптимізувати процес адаптації у реальній практиці після закінчення закладу вищої освіти, забезпечують соціальну та професійну мобільність. Розвиток гнучких поведінкових навичок відбувається завдяки професійному та повсякденному досвіду, причому ці навички відіграють важливу роль як у звичайному громадському житті, так і під час вибудовування кар'єри у конкретній компанії чи виробництві. При цьому у спілкуванні «м'які» навички відіграють подвійну роль: з одного боку, вони вчать слухати опонента, з іншого – з їх допомогою людина представляє себе в колективі, займає лідируючі позиції (Смагіна, 2017).

Т.М. Смагіна, О. Шуневич М. в результаті проведеного контент-аналізу визначають, що «м'які» навички виступають як психологічна готовність людини до дорослого життя. У практиці закладу вищої освіти пропонується розуміти комплекс навичок, умінь та здібностей, які формуються на базі «життєвих»

навичок, накопичених на попередньому етапі свого розвитку, та є основою системи надпрофесійних компетенцій, що дають змогу реалізувати себе як у професійній діяльності, так і у міжкультурній та міжособистісній комунікації (Смагіна, 2019).

До soft skills сучасного фахівця належать такі соціально-комунікативні навички, як уміння працювати в команді, здатність здійснювати посередницькі функції, уміння здійснювати продуктивну та ефективну комунікацію. Тут важливо наголосити, що у фахівців безсумнівно формуються і професійні компетенції, які ще називають hard skills, і вони поділяються на загальнопрофесійні та вузькоспеціальні спрямованості. Виходячи із цього підходу, варто розібратися, які особливості притаманні комунікативним навичкам, що містить комунікативна компетенція, котру також відносять до soft skills.

Загальні підходи, що існують у сучасній літературі, визначають комунікативну компетентність як один із провідних показників оцінки кадрів у будь-якій професійній галузі. Особливого значення цей показник набуває у професіях системи «людина – людина», до яких належить широкий спектр педагогічних спеціальностей.

Аналіз реальних педагогічних ситуацій дає уявлення, що у процесі навчання формується установка на якісне виконання професійних дій поза увагою значимості комунікативної компетентності у майбутній професії. Проте ключовим компонентом професійної підготовки кадрів, на думку багатьох дослідників, є сформована професійно-комунікативна компетентність. Вона є здатністю до встановлення ефективної взаємодії із суб'єктами освітнього процесу на основі партнерства, взаєморозуміння, співробітництва та взаємодопомоги.

Комунікативна компетентність сьогодні розглядається як метакомпетентність, оскільки взаємодія людей, їх взаємовідносини, взаєморозуміння визначаються та забезпечуються векторністю на вирішення нових завдань, готовністю існувати в нових умовах, умінням узагальнювати та орієнтуватися на особистість. У діяльності фахівця її пов'язують із такими професійно важливими якостями, як гуманність, відповідальність, толерантність, емпатійність, діалогічність тощо.

Аналіз освітніх стандартів вищої освіти показав, що перед викладачами постає завдання сформувати такі загальнокультурні компетенції, що належать до м'яких навичок:

- здатність і готовність до діяльності та спілкування у суспільному та приватному житті, до соціальної взаємодії із суспільством, колективом, сім'єю, друзями, партнерами, до співпраці та вирішення конфліктів, до толерантності, соціальної мобільності;
- готовність до самостійної, індивідуальної роботи, здатність до самовдосконалення, саморегулювання, самореалізації;
- володіння культурою мислення, здатність до критичного сприйняття інформації, логічного аналізу та синтезу.

Формування цих компетенцій має нагальну потребу, оскільки здобувачів вищої освіти готують до певних видів професійної діяльності, однією з яких є організаційно-управлінська. Саме у цьому виді професійної діяльності і виявляються soft skills, зокрема й комунікативні навички.

Виходячи з того, що навчання – це двосторонній процес, набуття, формування та розвиток компетенцій також мають двосторонній характер. Той, хто навчається, набуває, освоює нові життєві навички, ті самі soft skills, або вдосконалює вже існуючі. Педагог як безпосередній організатор і учасник цих процесів, безсумнівно, повинен передусім мати м'які навички, що формуються, і, звичайно, вдосконалювати їх. Однак зазвичай у закладі вищої освіти існує тенденція зміщення уваги професорсько-викладацького складу у бік формування та розвитку загальнопрофесійних та вузькопрофесійних компетенцій (hard skills).

Т.М. Смагіна, О. Шуневич М. досліджують роль та значення soft skills- компетенцій у професійному розвитку молодого педагога. У результаті опитувань та анкетування авторам удалося виявити, що існує протиріччя між розумінням цінності та значущості формування м'яких навичок та недостатністю умов їх формування. Пов'язують це з відсутністю доступних спеціалізованих курсів та тренінгів для педагогів та проблемою моніторингу та оцінки їх розвитку (Смагіна, 2019).

Проаналізувавши результати, отримані педагогами-дослідниками, власний практичний досвід викладання та спілкування з педагогами закладів вищої освіти, що викладають профільні дисципліни, ми дійшли висновку, що необхідною умовою формування soft skills здобувачів вищої освіти виступають готовність і здатність педагога демонструвати володіння м'якими життєвими навичками та створювати їх у своїх студентів. Виявлені факти підтверджують необхідність організації у ЗВО цілеспрямованої роботи щодо вдосконалення soft skills педагогів.

Як варіант формування та вдосконалення soft skills педагогічних кадрів можна пропонувати тематичне підвищення кваліфікації викладачів профільних дисциплін. Такий підхід буде актуальним у руслі вимог сучасного суспільства, які пред'являються конкурентоспроможної особистості, у частині необхідності

оновлювати свої компетенції протягом усього життя. Сьогодні підвищення кваліфікації фахівців розглядається як рівноправна та необхідна складова частина координованої, але диференційованої системи освіти відповідно до принципів безперервної освіти та навчання (Степанова, 2023). При цьому як тематичне підвищення кваліфікації пропонуємо здійснювати педагогічну підготовку викладачів закладу вищої освіти через відсутність у цієї категорії професорсько-викладацького складу базової педагогічної освіти та у зв'язку із цим недостатність знань та навичок організації освітнього процесу з акцентом на формування soft skills студентів.

Необхідною реальною практикою сьогодні (і завжди) висувається педагогічна підготовка викладачів ЗВО. Педагогічні знання допомагають викладачеві організувати освітній процес відповідно до вимог стандарту, потреб здобувачів вищої освіти у спеціальних професійних знаннях і навичках, а також реалізувати повною мірою професійні функції викладача. Професійні педагогічні функції викладача закладу вищої освіти складаються з демонстрації та реалізації таких компетенцій: компетенції у галузі науково-дослідної роботи, предметно-професійної підготовки та педагогічної компетенції.

Висновки. Підсумовуючи обговорення проблеми формування soft skills суб'єктів освітнього процесу, слід зазначити, що нагальність питання про вдосконалення професійно-педагогічної підготовки педагогічних кадрів визначається обговоренням у наукових колах проєкту професійного стандарту професорсько-викладацького складу закладу вищої освіти. У цьому документі викладено вимоги до кваліфікації та компетенцій викладача ЗВО, які розширюють межі академічної свободи педагога і водночас підвищують його відповідальність за результати своєї праці, висуваючи вимоги до його кваліфікації, пропонуючи критерії її оцінки.

«Гнучкі навички» – це збірний термін, що посилається на безліч варіантів поведінки, які допомагають людям працювати, а також успішно соціалізуватися.

Щодо розвитку soft skill педагогів пропонуємо таке:

- Оскільки найбільш вагомою складовою частиною м'яких навичок виступає емоційний інтелект, вважаємо за потрібне педагогічному працівнику розвивати власну самосвідомість. Для цього можуть бути використано тренінги для саморозвитку, самопізнання, консультації психолога.

- Уважаємо за потрібне робити акцент на вивченні педагогічних дисциплін під час навчання майбутніх спеціалістів в аспірантурі та курсів підвищення кваліфікації.

- Під час освітнього процесу заохочувати здобувачів вищої освіти до взаємодії, максимально розвивати креативність, пояснювати важливість не лише опанування hard skills, а й необхідність розвитку soft skills через життєві практичні приклади.

- Під час процесу навчання ідентифікувати прояви soft skills із боку студентів.

Отже, soft skills застосовуються у будь-якій індустрії, будь-якій професії, будь-якому виді діяльності та будь-якій взаємодії між людьми. Softs kills включають розвинені усні та письмові комунікаційні навички, здатність співчувати і співпереживати іншим; здатність співпрацювати та вести переговори; готовність вирішувати проблеми та навички врегулювати конфлікти.

Таким чином, вивчаючи проблему формування та розвитку м'яких навичок у педагогічних кадрів закладів вищої освіти, визначаємо як умову ефективності реалізації вимог стандартів вищої освіти щодо формування універсальних, загальнокультурних компетенцій, удосконалення педагогічної підготовки професорсько-викладацького складу.

Література

Безлюдна Н., Дудник Н. Формування soft skills у майбутніх педагогів як умова реалізації професійного стандарту вчителя. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. Вип. 2(6). С. 137–143. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.2\(6\).2021.248137](https://doi.org/10.31499/2706-6258.2(6).2021.248137)

Беляев С., Ільїна О. Формування Soft skills у майбутніх учителів нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2024. № 79. С. 13–16.

Длугунович Н. Soft skills як необхідна складова підготовки IT-фахівців. 2014. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_tekh_2014_6_47

Коваль К.О. Розвиток soft skills у студентів – один із важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167.

Наход С.А. Значущість soft skills для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. 2018. Вип. 63. С. 132.

Миценко В.І., Русановська Т.В. Принципи формування soft skills у студентів вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. 2022. № 208. С. 192–196. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-208-192-196>

Смагіна Т.М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills у підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology/article/view/14020/>

Смагіна Т.М., Шуневич О.М. Умови розвитку гнучких навичок (soft skills) педагогів у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 73–80.

Степанова Н.М. Розвиток soft skills майбутніх педагогів під час викладання громадянсько-назавчих курсів у закладі вищої освіти. 2023. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/5843>

Ткачук І.І. Формування у старшокласників спрямованості на майбутній професійний успіх : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2016. 298 с.

Проект «Тюнінг». 2020. URL: https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf

Шевченко І., Шелевер О, Маркова В. Розвиток soft skills у здобувачів освіти як запорука успішної професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 72. С. 269–272.

Development of soft skills in the professional growth of teachers

Priadko Iryna

Senior Lecturer at the Department of Economy and Entrepreneurship
Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

The article is devoted to the study of the development of soft skills in the professional growth of teaching staff. The proposed research topic is currently relevant, as soft skills enable individuals to interact effectively and harmoniously in various life processes. The purpose of this article is to investigate the features of developing soft skills in the professional growth of teachers.

The research employed methods such as analysis and synthesis, classification, generalization, and positive and normative methods of cognition. The study materials included educational standards of higher education institutions, scientific publications, and personal experience in developing general cultural and universal competencies in the professional growth of educators.

Based on the analysis of scientific publications, the main approaches to interpreting the concept of «soft skills» and their significance in teaching activities were identified. Key components of soft skills were highlighted, including communication, social skills, emotional intelligence, and time management skills. The article examines the specifics of developing these skills both in the process of teacher training and in their further professional activities.

The main problem of analyzing soft skills in the professional activities of teachers is noted – the degree of development of soft skills is difficult to determine unambiguously because these skills cannot be measured by any scale and do not have clear evaluation criteria. It was found that emotional intelligence is one of the most significant components of soft skills, with its elements outlined.

Recommendations for the formation and improvement of soft skills among teaching staff through thematic professional development and pedagogical training are proposed. Recommendations for developing soft skills of students during their educational process are provided. These include fostering creativity, explaining the role of soft skills in student adaptation to the learning process, and their future employment.

The article emphasizes the importance of developing soft skills as one of the key aspects of modern educational practice.

Keywords: soft skills, professional development, communication skills, emotional intelligence, teacher training.

References

Bezliudna, N., & Dudnyk, N. (2021). Formuvannia soft skills u maibutnikh pedahohiv yak umova realizatsii profesiinoho standartu vchytelia [Formation of soft skills in future teachers as a condition for implementing the professional standard of a teacher]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*, 2(6), 137–143 [in Ukrainian].

Beliayev, S., & Ilina, O. (2024). Formuvannia Soft skills u maibutnikh uchyteliv novoi ukrainskoi shkoly [Formation of soft skills in future teachers of the New Ukrainian School]. *Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, (79), 13–16.

Dihunovych, N. (2014). Soft skills yak neobkhidna skladova pidhotovky it-fakhivtsiv [Soft skills as a necessary component of IT specialist training]. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_tekh_2014_6_47 [in Ukrainian].

Koval, K.O. (2015). Rozvytok soft skills u studentiv – ody z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashtuvannia [Developing soft skills in students is one of the important factors in employment]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*, 2, 162–167 [in Ukrainian].

Nakod, S.A. (2018). Znachushchist soft skills dlia profesiinoho stanovlennia maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii The importance of soft skills for the professional development of future specialists in socio-economic professions]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriya 5*, 63, 132 [in Ukrainian].

Smahina, T.M. (2015). Zmishchennia aktsentiv z hard skills na soft skills v pidvyshchenni profesiinoi kompetentnosti pedahohiv u systemi pisliadyplomnoi osvity [Shifting the emphasis from hard skills to soft skills in improving the professional competence of teachers in the postgraduate education system]. Retrieved from <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology/article/view/14020> [in Ukrainian].

Mytsenko, V.I., & Rusanovska, T.V. (2022). Pryntsypy formuvannia Soft skills u studentiv vyshchoi osvity: teoretychni ta praktychni aspekty [Principles of forming soft skills in higher education students: Theoretical and practical aspects]. *Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, (208), 192–196 [in Ukrainian].

Smahina, T.M. & Shunevych, O.M. (2019). Umovy rozvytku hnuchkykh navychok (soft skills) pedahohiv u protsesi navchannia na kursakh pidvyshchennia kvalifikatsii [Conditions for the development of flexible skills (soft skills) of teachers in the process of training in advanced training courses]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 2, 73–80 [in Ukrainian].

Stepanova, N.M. (2023). Rozvytok soft skills maibutnikh pedahohiv pid chas vykladannia hromadianoznavchykh kursiv u zakladi vyshchoi osvity [Developing soft skills of future teachers while teaching civics courses at a higher education institution]. Retrieved from <https://eprints.cdu.edu.ua/5843> [in Ukrainian].

Tkachuk, I.I. (2016). Formuvannia u starshoklasnykiv spriamovanosti na maibutnii profesiinyi uspih [Formation of high school students' orientation toward future professional success]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

Proekt «Tiuning». (2020). Retrieved from https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf [in Ukrainian].

Shevchenko, I., Shelever, O., & Markova, V. (2024). Rozvytok Soft skills u здобувачів освіти як записка успішної професійної діяльності [Development of soft skills in education seekers as a guarantee of successful professional activity]. *Innovatsiina Pedahohika*, (72), 269–272.

Accepted: May 15, 2025